

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inscrise: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Poporul cel mai cult....

În decursul discuției asupra votului universal se pomenește mereu despre poporul cel mai cult... Fantoma dela Geszt se ridică ca o fluturare albă din întunecul, care o învalie și se închină cucernic în fața acestui popor. Oracolul dela Măcău își pleacă focușul în fața tabloului, care înfățișează popasul dela Munkács, ca ori-ce răgută în fața infricosatului strajameșter... Și Lukács nerecunoscătorul, cel mântuit de idealistul Iancu la Zlatna umbă și el cu vre-o doi bani în vre-o trei punți și plătește taxa pe la toate vămile, pentru ca să străbată la poporul cel ales, la poporul lui Dumnezeu. Căci evreii au încetat de a mai fi poporul ales de Dumnezeu să stăpânească pământul. Locul lor l'a cuprins culta odraslă pogorătoare din vița lui Arpad, care în decursul vremurilor a biruit prin puterea spiritului său pe toți salbaticii și astăzi înată-l popor gata: lumină din lumină! Tăria lui se manifestează pretutindea. Ovreiul se obrăzniceste pe igrurie, Sasul înjură ungurește, vacul când cere milă pentru bică — cerșește pe ungurește, Românul când cu umilintă își învârte căciula în fața cătrănitului solgăbirău — face o față radioasă și pe un ton de tot desnădăjduit bombănește ceva pe ungurie; țigănul e cel mai fericit, când are și el fericirea să se pripocesească cu o pereche de pinteți, cari au farmecul de a-l apropia de poporul dominant și se simte de zece ori mai tare în fața cutărei Măria Sa dacă știe incurca puțină limbă ungurească.

Forma dat esse rei! Aparența e ademenitoare. Ea te face de atâtea ori să perzi din vedere fondul și să crezi, că în culele ei se ascunde și putere și minte și lumină și bogăție. Fudulia, strălucirea formei orbește de multeori, pe cel mai sărac cu duhul îl îngeneche.

Poporul maghiar e fudul afară din cale. El a fost condus în toate timpurile de cea mai pătimășă grandomanie și s'a simțit în totdeauna chemat ca să domnească. Să cercetăm însă dacă în dosul acestei forme aflăm acea cultură, care îndreptățește la superioritate și-la domnie.

Cine cunoaște străduințele și jertfele grozave ce s'au făcut de guvernele maghiare întru ridicarea nivelului de cultură al poporului maghiar, trebuie să se mire, că acest popor n'a devenit un popor de genii. Tot ce are un stat: putere, bogăție a așternut la picioarele acestei vițe arpadiane și drum larg i-a croit pentru înălțarea la nivelul de cultură al Europei.

Și cu toate astea — câte decepții! De-ți vei da osteneala tu muritor de rând, care te-ai luminat prin propria ta trudă, să străbați prin paravanul înșelătoare forme — vei găsi o îngrozitoare lipsă de cultură. Din sânul acestui popor nu s'a ridicat nici-o personalitate, care să fiseze orizonturi noi în viforoasa alergare spre progres a omenimii. Nici un bărbat providențial a cărui origine să coboare dela Arpad sau Tuhutum! Vei găsi de tot mic acest popor. Niciun avânt superior în sufletul lui, ci o goli-ciune îngrozitoare.

Se pare neexplicabil. Și totuș, cine a pătruns mai cu dinadinsul în tainele sufletului poporului maghiar a trebuit să găsească de grabă explicarea: acest popor e încă așa de aproape de originea lui, încât nu e de mirat dacă el cu toate eforturile guvernelor maghiare — continuă să trăiască și mai departe prin sufletul străbunului, care înainte cu o mie de ani poposia la Munkács și se ospăta cu carne bătută sub șea.

E doar de poveste cumințenia Săciului dela Csik și înțelepciunea cicoșului de pe Hortobágy. Toate anecdotele despre ciudatele boacăne, pe cari le face mintea ome-nească, cam de pe-acolo își derivă originea.

E deci o sinamăgire faptul, că poporul maghiar ar fi poporul cel mai cult. Forma e palma, ce se dă cu îndrăzneală adevăratei culturi.

Pentru poporul românesc de pildă nu s-a cheltuit nimic din partea statului, ci cel mult s-a încasat de pe pielea lui. Și cu toate astea câtă deosebire între acești Valahi analfabeți și între alesul poporului Dumnezeu. Sol roditor cel dintâi, pământ sterp, pustiu cel din urmă. Creator de personalități pronunțate — poporul românesc a impus și impune prin vigoarea și tenacitatea spiritului său. De s-ar fi jertfit pentru el numai a mia parte, cât s'a risipit pentru poporul maghiar — astăzi Românul din Ungaria ar fi cea mai de seamă podoabă a acestei țări. Căci el și-a pierdut de mult blana de bestie, în care a fost îmbrăcat strămoșul barbar. Spiritul lui strălucește în mijlocul Europei de mii de ani și în temelii acestui spirit ginteala latină liberă dă naștere astăzi la cele mai înălțătoare genii.

Fac deci o crimă împotriva progresului omenesc și un atentat împotriva civilizației aceia, cari continuă să fie și mai departe în lanțuit spiritul românesc. Dați-ne năimișilor puternicii libertate, jertfiți și pentru noi cel puțin a suta parte cât vă dăm noi și veți vedea, că vom înceta de a mai fi analfabeți și inculti. În câțiva zeci de ani veți avea aici sub umbra Carpaților un popor, care va face fală acestei țări. Nu lucrați împotriva firi, ci țineți cont de legile ei. Descătușați-o din cătușele, în cari ați aruncat-o și admirați minunile ei.

Din cameră. Sedința de ieri a camerei a fost deschisă printr'un discurs mai lung al președintelui Náray, în care, făcând amintire de catastrofa ce a încercat atât de greu comitatele Solnoc-Dobăca și Murăș-Turda, a dat expresiune speranței, că guvernul și societatea va face tot ce se poate pentru alinarea mizeriei locuitorilor atât de greu încercați. De încheiere pro-

pune, ca viitoarea ședință să se țină astăzi, punându-se la ordinea zilei reformele militare. Apponyi vorbește contra acestei propuneri. Ar fi mai consult, a zis Apponyi, să se rezolve în locul reformelor militare alte proiecte de legi mai mici, deoarece guvernul n-are puterea morală să treacă prin cameră proiectele reformei militare. În situația dată guvernului nu-i rămâne alta decât alternativa: sau înțelegere, sau putere morală, în nici un caz însă un act de forță. Iusth pretinde votul universal, în cas contrar pune în vedere obstrucția. Primministrul Lukács regretă, că Iusth amenință cu obstrucția, deoarece el, Lukács, a făcut concesiunile cele mai extreme. Nu poate însă să primească dictatura minorității. Cere respingerea propunerii lui Apponyi, deoarece interesele țării pretind, ca reformele militare să fie cât mai în grabă desbătute. Camera respinge propunerea lui Apponyi. Urmează interpelația deputatului Urmancyz în chestia ravagiilor pricinuite în comitatele Solnoc-Dobăca și Murăș-Turda de oceanul de Lunl.

Programul ministrului de finanțe. Noul ministrul de finanțe Teleszky și-a rostit slăbăci în fața alegătorilor din Zenta vorbirea de program. Vorbind despre cheltuielile mari, pe cari le impun reformele militare, ministrul Teleszky a lansat lozincă despre »productivitatea mai mare a solului, deoarece și dănsul este convins, că pământul Ungariei ar putea cu mult mai mult produce, ca astăzi. A mai pus în vedere apropiata votare a proiectelor de legi, cari privesc adausul de familie al funcționarilor statului și regularea banilor de cvartir și a pensiunii funcționarilor de stat, de comitat și a profesorilor. A atins, de sine înțeles, și chestia reformei electorale, care, elaborată pe baze »moderne, va asigura caracterul unitar al statului ungar și influința inteligenței asupra afacerilor țării. Paie și iarși paie!

Budgetul Croaței. Foia oficială croată a publicat eitele acestei proiectul de budget al Croa-

ției-Slavoniei, alcătuit de guvernul autonom croat. Proiectul a obținut aprobarea prealabilă a M. Sale. Erogațiunile fac 29, 446, 186 cor. cari se acoper din 44% ale dărilor directe și indirecte.

Externe. Știrile ultime din Constantinopol anunță că pescuirea minelor din Dardanele s-a terminat. Consiliul de miniștri a hotărât să declare liberă începând cu ziua de azi, trecerea strămoșului.

Se afirmă că puterile protectoare ale Cretei au asigurat din nou Poarta că vor ocupa insula în cazul când s'ar aduce o schimbare a statului quo.

Autoritățile portugheze au confiscat un important transport de arme și muniții ascunse sub pachete de hârtie descărcate eri de vasul Caso Nao venind din Hamburg. Se crede că e vorba de o contrabandă de război destinată revoluționarilor portughezi.

Camerele Danemarcei s-au întrunit alaltaeri luând la cunoștință următorul decret, despre proclamarea noului rege:

»Dumnezeu atotputernic a voit ori să cheme la sine pe prea iubitul nostru rege. Decedatul rege a domnit foarte scurtă vreme, dar în cursul unei vieți lungi s-a pregătit pentru aceasta misiune plină de responsabilități. — Inima sa era plină de dragoste pentru patrie și pentru popor, iar misiunea de rege și-a îndeplinit-o cu o perfectă conștiință a datorilor și cu o adâncă înțelepciune. În momentul de față în conformitate cu dreptul ereditar ne urcăm pe tron rugând pe Dumnezeu, ca întocmai ca iubitul nostru părinte, să dea Cerul binecuvântare asupra noastră, ca să fim în stare să câștigăm tot așa iubirea supușilor noștri, cum și-a câștigat-o părintele nostru.

Ocupăm tronul plin de responsabilități cu credință tare depusă în Dumnezeu, că reprezentanții poporului nostru vor sprijini cu serioasă străduință munca noastră ce o depunem spre binele țării.

Serenadă.

Deschide-ți, deschide-ți copilo fereastra
Și arată-le 'n noaptea cu lună,
Să-mi pierd jalea 'ntreagă
În ochii tăi negri
Și-un cântec să-ți tremur pe strună.

Nauzi flomela cum jalnic îți cântă
De-o dragoste nespuse de dulce,
Acuma când luna coboară pe culme
În leagăn de brazi să se culce?

Voi visuri de aur, voi visuri iubite
Vă stingeți, cum stinge se spuma
Și vechea lerasă, balconul ferice
Alăt de pustii mi-s acuma!

Bidică-ți, ridică-ți perdelele albe
Și-apari înire crinii din glastră,
Ce-ți pasă frumoso, că lumea vorbește
Alătea de dragostea noastră!

Deschide-ți, deschide-ți copilo fereastra
Căci jalea vrea urma să-mi peardă,
Și-o rază trimite-mi să-mi fie tovarăș
În ceasuri târzii în mansardă!!

I. Negură.

Teatralia.

În evoluția spiritului omenesc, teatrul și reprezentațiunile dramatice ocupă un loc de frunte, începând cu vremea Grecilor și sfârșind cu zilele culturii moderne.

După temple, teatrele erau la Greci și Romani edificii publice cele mai de seamă. Ori care oraș mai mare își avea teatrul său, care slujea și ca loc de întrunire, unde se discutau treburile obștești.

Originea spectacolelor dramatice este de-a se căuta în solemnitățile, cari se aranjau în onoarea lui Bacchus și a Cerericii.

Primul pas spre desăvârșirea artei dramatice se făcu la Atenieni, înghetându-se corurile tragice și comice. Tot aceiași Greci geniali formulă primelile reguli, după cari se construiau scenele și decorurile. După cât se știe, tot Atenienii zidiră primul teatrul de peatră, organizând și mai mult scena și locul orchestrei.

La Romani, în epoca primă a republicii se găseau numai teatre de lemn, iar spectatorii urmăreau reprezentațiunile stând în picioare. Către sfârșitul republicii se construiau teatre uriașe de lemn cu locuri de șezut —

de pildă acela alui Escauro valora numai ca material brut 40 de milioane de reali. Întâiul teatru de peatră se construie de Pompei în Roma, acestuia îi urmau altele — și altele de dimensiuni horende.

Cuvântul latin scena derivă din grecescul skynny — umbră. Scena era deci în anticitate un umbrar, supt care se dedeau spectacolele, ferindu-le de soare sau de ploaie.

La început, firește, scena consta din niște scânduri simple, cari însă cu timpul se înfrumusețară cu tapițerii, cu picturi și alte decoruri.

Sofocle, dându-și seamă de efectul pe care-l produce asupra privitorului un decor mai bogat și-l înfrumuseță scena potrivit cu conținutul tragediilor sale.

La Romani, în epoca de decadentă, teatrul încă era încărcat cu lux, așa că d. p. pe vremea lui Pompei, coridoarele și scările se udau cu apă anestecată cu vin, în care dizolvau șofran, pentru ca «cetățenii Romani» să se poată recrea și răcori la perfecție.

Drama începu la Greci, cum zisei, printr-un sacrificiu adus în onoarea lui Bacch, intonându-se coruri, imnuri și cântece.

Aceste acte religioase fură între-

rupte cu rapsodii, recitații din Homer, sau alți poeți și se îniră în urmă cu un fel de acțiune mai mult sau mai puțin regulată, reprezentată în versuri.

Declamațiunea antică era compusă și scrisă cu note, fără de-a fi binelnteles un cântec muzical.

Acosta e și senzul vorbelor latinești canere, cantus — adică un mod de-a reprezenta, sau de-a citi. Anume senne caracteristice fixau accentele. Prin gramaticile antice se găseșc zece semne, cari arată cum și în ce chip are de-a se ridica sau cobori vocea în fiecare silabă.

Articii mai depuneau o străduință extraordinară pentru de-a se perfecționa în gesticulație.

Se știe din istorie, la ce perfecțiune ajungeau actorii vechi, în ce privește gestul și mimica.

Cicerone, oratorul făimos, nu putea spune mai mult și mai bine cu cuvintele sale elocvente — decât cum o făcea aceasta actorul genial Roscius în gesturi și minică, fără de-a exprima o singură vorbă.

O greutate enormă și de neînțelese pentru noi era acțiunea comună a declamatorului și a acționatorului. Acest fapt care pare azi comic, se poate explica numai prin împrejurarea, că actori din

vechime purtau măști, iar teatrele erau din cale-afară vaste.

Este de-asemena o taină pentru vremile moderne: cum puteau lucra armonie două persoane diferite ca formă și construcție psihică. Trebuie, că se depunea o muncă enormă și mai ales e de mirare, căci e știut, că cea mai mică greșală a unui actor, era urmată de șerăturile publicului nespuse de pretențios.

În general însă, plăcerea și marea pasiune a strămoșilor noștri pentru teatru se explică și se poate înțelege numai dacă ținem cont de tabuloasele sume cheltuite cu teatrele și reprezentațiunile dramatice de pe vremuri.

Firește și literatura dramatică ajunsese la o înflorire, din care s'a hrănit o epocă întreagă și se hrănește chiar și azi destul de bine sufletul rafinat al omului modern.

În timpul cel dintâiu al creștinismului începă a se stiga contra spectacolelor — căci comedia făcea parte din cultul falșilor zei. Ea perpetua idolatria, limbajul său era în genere obscen; acțiunea mimilor, a pantomimilor și arlechinilor, confundată fără temel, cu aceea a comicilor, producea niște farse grosolane și indecente. Posturile și ascheza duceau însă lumea spre alte hotare și ea începă a dispre-

Un ziar oficios în luptă cu adevărul.

Adevărul, respective simțământul iubirii adevărului, este o însușire a inimii omenescă și numai atunci cutează omul a nega adevărul, când își pierde simțul de om făcut după tipul și asemănarea lui D-zeu. Am cetit în zilele trecute caracterizarea feudalilor noștri, că ei ar desprețui să poată și pe D-zeu, ar călca în picioare cele mai elementare principii de drept, când e vorba de interesele castei lor. Până unde merge această desprețuire a lui D-zeu și a demnității omenescă în cercurile feudalilor noștri ni-o documentează ziarul „Néptanítók Lapja” Nr. 18 în articolul de fond cu titlul „A magyar nyelv” (limba maghiară). Am cetit de multe ori despre falsificarea și aplicarea întoarsă a principiilor de drept față de naționalități, dar ca cineva din premise adevărate să tragă concluzii așa de neadevărate, așa de contrare principiilor adevărului precum o face ziarul ministrului cultelor, încă n'am cetit. Acel ziar stăruiește de bază principiul: că omul la cultură a ajuns numai prin limbă. Prin urmare, scriitorul acestui organ recunoaște, că fiecare om numai pe calea limbii sale poate ajunge la cultură. De aici orice om cu mintea sănătoasă ar trage concluziunea, că pentru ca naționalitățile din Ungaria să poată ajunge la cultură statul ar fi dator să îngrijească de aceea ca să le ajute a să cultiva în limba lor proprie. Să ceară nimicirea tuturor acelor legi de maghiarizare, cari împiedecă naționalitățile în cultivarea lor proprie.

Dar organul oficios se pune contra premiselor expuse și ajunge la concluzia, că pentru naționalități nu valorează principiile adevărului lăsate de D-zeu pentru toți oamenii și pentru toate popoarele.

Acele în Ungaria valorează numai pentru Maghiari, naționalitățile nu prin limba lor pot ajunge la cultură, ci prin desprețuirea și neglijarea limbii lor, și învățarea limbii statului.

Și pentru că să documenteze corectitatea procedurii instrucțiunii de a preface naționalitățile în Maghiari să provoacă la Iaponia, cântind următoarele cuvinte a le contelui Okuma întemeietorul multor școli în Iaponia.

„Școlile le am întemeiat acum 30—35 ani, și încă nu din bunăvoință, ci ca să cresc o oaste, o falangă pentru principiile mele. A trebuit să schimb modul de gândire a întregului popor. Cea mai grea reformă e a gândirii și la aceasta mi-a trebuit mie școală.”

Pe baza cuvintelor acestui Japonez ajunge la concluzia că misiunea școlii în Ungaria este schimbarea modului de gândire a naționalităților de a-și iubi limba și naționalitatea și a să lăpăda de simțământul omenesc sădit de D-zeu în fiecare om, de a să cultiva în limba lui și a înbrățișa limba maghiară și cultura aceleia.

Pe baza părerilor expuse mai sus ajunge la concluzia că, pentru ca învățatorii să poată duce pe toți elevii la însușirea limbii maghiare trebuie să iubească limba maghiară și spiritul ei, deci să le-o propună cu drag și în mod ca să le străbată la inimă. Aceasta o pretinde după el iubirea de patrie. Noi n-avem nimic contra propunerii limbii statului în cadrele legii, dar protestăm contra presiunii învățătorilor pe calea ziarelor oficioase de a deveni, răpitorii limbii genetice a elevilor și propagătorii ideilor, că într'un stat numai o limbă poate fi și că iubirea de patrie e identică cu însușirea limbii maghiare.

Dela ordinea zilei.

— Broșuri despre votul universal.
— Alsația și împăratul Wilhelm.
— La situație.

Zilele aceste a spărut două broșuri despre votul universal. Una este scrisă de directorul reuniunii agricole maghiare, Bernát și e contrară votului universal. Autorul arată, că introducerea votului universal n-a avut urmări favorabile în Statele-unite ale Americii, în Franța și Germania. De aci conchide, că sufragiul universal nu trebuie introdus nici în Ungaria.

Afirmarea lui Bernát, că sufragiul universal n-a dat rezultate favorabile, e cu totul falsă, dar ea este tema favorită a tuturor retrograzilor, dușmanii ai sufragiului universal.

A doua broșură cuprinde răspunsul reuniunii agricole, pe care l-a dat la circulara electorală cunoscută a lui Khuen.

Reuniunea cere, ca dreptul electoral să fie condiționat de scris-cetitul unguresc.

Am amintit ieri eșirea bruscă a împăratului Germaniei contra nenorocitelor provincii Alsația-Lorena, luate dela Franța. Cum se știe, Alsației li s-a dat un fel de constituție autonomă, cu parlament. Parlamentul acesta a atras mânia orgoliosului împărat. Parlamentul a voit să steargă din bugetul provinciei fondul de grație pus la dispoziția împăratului. Apoi s-au făcut agitații antiprusiace din partea fabricii din Gravenstaden.

Împăratul Wilhelm infuriat a dat expresiune mâniei sale în Strassburg, unde a sosit zilele aceste. El a ame-

nitat, că va zdrobi constituția Alsației și va face din ea o provincie prusiacă.

Declarația împăratului nu e cunoscută textual, dar acesta li este sensul, căci tot în acest sens s-a exprimat câtră mai multe persoane.

Numai cât ni-se pare, că voinicosul împărat s-a prea grăbit a-și manifesta înclinările sale despotice și răpitore de drepturi. Câci schimbările cu Alsația puse în vedere de împărat nu le poate face, decât parlamentul central și consiliul statelor germane confederate. Iar în parlament nu s-ar putea afla o majoritate pentru a vota o dispoziție de lovitură de stat.

În orice caz, împăratul Wilhelm s-a prea pripit cu enunțatiunile lui și a dat o nouă armă în mâna ziarelor naționaliste din Franța.

În situație, afară de cele petrecute în ședința de ieri a camerei, nu s-a întâmplat nimic deosebit. Ministrul Hazay a fost Joi în audiență la M. Sa, referând în chestii militare. Primministrul Lukács a conferat cu Andrassy etc. Caraghiosicul situației este, că Polonyi își închipuie, că el este acum chemat a descurca situația și a salva patria. Toate chestiile volesc să le regulez pe baze nouă — și Voiu îndestuli toate interesele mai de seamă — cu de aceste se laudă d-l Polonyi.

Din România.

Serbarea zilei de 3/15 Maiu.

„Liga Culturală” a sărbătorit printr-un frumos festival, amintirea zilei de 3 Maiu 1848. Festivalul a avut loc în sala cea mare a Muntelui de Pietate. Cu această ocaziune d-l Ștefan Pop a ținut o conferință despre însemnătatea zilei de 3 Maiu 1848.

Descrie situația de atunci, aminteste eroii și spune, că la 3 Maiu 1848 Bănuț a pronunțat un frumos discurs. D-sa citește apoi diferite pasagi din acest important discurs. Terminând spune, că și noi trebuie să fim însuflețiți de aceleași sentimente ca și cei de- atunci.

D-l P. Locusteanu a cetit cu multă artă „Comisarul Străjescu” și o altă bucată, în cari anumite moravuri din viața noastră socială sunt ridiculizate cu finețe.

D-na Constanta Hodoș citește cu duioșie un fragment dintr-o piesă, al cărei subiect este luat din epoca de frământare a Transilvănenilor.

D-nii Grigorescu, Belcot, artiști ai teatrului Național și d-l N. D. Niculescu elev al conservatorului au recitat poezii de Lăciu, Ranetti și alții.

Membrii societății „Carpații”, din capitală, s'au adunat în dimineața zilei 3/15 Mai la biserica Brezoianu, unde au asistat la oficierea unui parastas pentru odihna sufletelor martirilor români din 1848.

Seara a avut loc un banchet intim, la care pleacă membrii societății și altă lume aleasă din capitală, a asistat și părintele Vasile Lucaci. S'au rostit mai multe toasturi și în tot decursul serbării a domnit cea mai sinceră însuflețire națională. Din acest prilej s'a expedit câte-o telegramă M. S. Regelui,

d-lui Pop de Băsești și d-lui Dr. Th. Mihal.

Sesiunea Academiei.

Ca întregire la cele publicate în numărul trecut, despre ședința intimă, cu care s'a început sesiunea generală a Academiei, mai amintim următoarele:

Președintele d-nul Iacob Negruzzi, după ce a schițat în linii generale activitatea din acest an a Academiei, a făcut elogiiu regretatului Ion Pușcariu, care a fost cel mai în vârstă membru al Academiei Române, decedat anul acesta, schițând viața și activitatea decedatului. După aceea d-l președinte al Academiei a vorbit de faptul, că parlamentul a votat suma de 3 milioane pentru construcția unui local al Academiei arătând că M. Sa Regele a avut un rol determinant în această chestiune. În urmă propune ase expediția telegramă de mulțumire și recunoștință câtră M. Sa Regele. Academia aprobă în unanimitate această propunere.

D-l D. A. Sturdza, secretarul Academiei, a cetit apoi raportul activității Academiei pe anul 1911—1912.

În ședința publică, care a avut loc ieri, Vineri, Dimitrie A. Sturdza a vorbit despre Autoritatea acului îndepărtat, executat în 1866 de câtră cei în drept.

După cum suntem informați, între scriitorii, cari concurează la premiul Academiei în acest an sunt următorii: Caton Theodorian cu „La masa calcului”, Victor Eftimiu cu „Însiră-te mărgărite”, I. Dragoslav cu „Proză”, D. N. Ciotori cu „Calea robilor”, P. Cerna cu „Poezii” și alții.

Știri mărunte.

Altaieri M. S. Regele Carol a făcut o călătorie cu automobilul până la Dârste, de unde seara s'a înapoiat la Sinaia.

Stațiunile balneare Călimănești și Govora au fost vizitate altaieri de Archiducul Leopold Salvator.

În comuna Lehlu din jud. Ialomița a avut loc altaieri o frumoasă serbare populară, sărbătorindu-se următoarele inițiative: înființarea unei secțiuni a Ligei Culturale, înființarea unei Asociații pentru asigurarea vitelor prin Băncile sătești, etc. etc.

Din despărțămintele „Asociațiunei”.

— Despărțământul „Giurgeu” în înființare.

Bicaz, 15 Maiu c.

În Giurgeu se înființează un nou despărțământ al „Asociațiunii”. Aceasta știre trebuie să umple de bucurie inima oricărui Român, dar mai cu seamă a noastră, cari locuim în „Hungaria felix”

E vorba de un nou leagăn de cultură, ce-l dă mama noastră „Asociațiunea”. Bucurie însemnează aceasta, când „Asociațiunea” se desvoalță, li mai crește un ram, pe care se așează încă o pasăre măeasătră: cultura, iar sub umbra binefăcătoare a aceluia ram să adăpostesc din nou câteva mii de Români setoși de binefacerile culturii.

Giurgeul e o parte a comitatului Ciuc, situat în partea ostică a Ardealului la granița Moldovei. Aici între seculimea cea mai neaoșă sunt și vre-o opt comune românești, cari au la oală peste 20000 Români. Lipsiți de sprinț din afară a celor chemați, dacă totuși nu ne-am maghiarizat și mai dispunem de conștiință națională, aceea să poame atribui numai unor împrejurări topografice, izolația între munți, mijloacele rele de comunicație etc.

La timp foarte potrivit s'au făcut pașii încă în anul trecut pentru înființarea acestui despărțământ. Dar când colo pretorele nu a admis ținerea adunării de constituire convocată în Bicaz pe Rosaliile trecute pe motivul hazliu, că despărțământul nu are încă statute aprobate. El știa bine, că e vorba de instituție pur culturală și literară, care atunci avea să-și țină adunarea de constituire, deci de statute aprobate nu putea fi vorba. S'au alăturat statutele „Asociațiunei”, de unde reeșă clar dreptul de a înființa despărțământul. S'a făcut apel la vicecomitele — același rezultat. Era cât pe ci să nu ne admittă nici ținerea unei simple petreceri, împreună cu teatru. Piesa, ce s'a predat a fost supusă mai întâi la o aspră cenzură și să-și faci cruce! în „Ruga dela Chiseteu”, a aflat părți, cari ar periclita întregitatea statului și le-a omis. Au fost în program câteva declamări nevinovate. A pretins traducerea lor în limba maghiară și ca să nu ne mai facem de lucru le-am șters din program. „Et nunc”... Sărbătorile Ro-

salilor și petrecerea amintită am ținut-o în mijlocul la vre-o 30 de jandarmi în frunte cu pretorul. A fost o stare tragică-comică nelipsind nici unele epizoade, cari li face de rău. Un medic veterinar ungar a fost arestat seara de jandarmii, cari patrolau în jurul satului în credință, că e vre-un șpion din Sibiu. În noaptea, când am avut petrecerea au spart bolta unui jidan din loc. S'a vede că faptuitorii au fost în curat cu aceea, că jandarmii au să ne păzească pe noi.

Fițiucile maghiare din jur prin peana notariului din loc au dat alarmă, că „finis Hungariae”. Ne-au batjocorit în tot chipul și când a cutezat dl protopop al tractului Ilie Căvoneanu a lua apărarea, vine pe față același autor, notarul Bicazului, a unei comuni cu 8 mii locuitori Români și atacă din greu. Tale'n carne vie. Ne amintește pe Horea, Cloșca și evenimentele din 48. Ne spune, că noi doar la cășapie ne vârsăm sângele numai pentru patrie... etc. La vătămarea adusă contra preoțimii li răspunde apoi dl Vasile Ursică, preot în Varviz (Várhegy), pentru care faptă laudă i-să cuvine. Nu e timp și loc, ca acum să specific blasfemiile ridicute contra noastră, a Românilor și în special contra preoțimii noastre, la care d-nii preoți din Bicaz nu au reflectat nimic, ba mai sunt unii, cari și azi li mai onorează cu prietini lor pe acest șovinist încarnat. Atât de-ocamdată!

Cei, cari au ținut evenimentele aceste în vedere și în special, noi cei interesați mai de-aproape, trebuie să ne tragem consecințele. Să ne trezim din letargia indiferenței. Eu cred, că ne poate ajunge de învățatură și trebuie să ni se deschidă ochii.

Acum e convocată adunarea de constituire a despărțământului „Giurgeu” din nou pe 26—27 l. c. nou, pe Rusale, în Bicaz. Acum să va ținea cu siguranță. Cred, că dl pretore nu ne va mai pune „bețe în roate”. Le-o mai fi trecut spaima și v'or fi devenit puțin mai calmi, căci ajungând cauza opreliștei din anul trecut la minister, dl Ministru de interne le dă d-lor peste nas zicând în deciziunea sa între altele, că am avut fără îndoaială drept a ținea adunarea de constituire.

Deci drepturi avem, dar nu le place a ni le recunoaște, ci trebuie să ni-le eluptăm cu mari jertfe.

Rugăm factorii competenți, între alții Onor. preoții în frunte cu protopop, pe d-nii învățători și toți inteligența română din Giurgeu, să binevoiască a lua parte la serbări, adunarea de constituire a despărțământului Giurgeu al „Asociațiunei”, care să va ținea în 26—27 crt. (la Rusale) în Bicaz, cu programul publicat în Nr-ul 90 al acestui ziar. Aceasta este o chestiune, care interesează pe fiecare român locuitor în Giurgeu. Ar fi frumos deci a nu pregeta osteneala și a ne prezenta cât mai mulți; numai sub scutul „Asociațiunei” n'am mai putea subzista ca Români, altcum azi-mâne ne pierdem conștiința națională. Și dacă „Asociațiunea” ne ține vrednic de a ne căuta și a ne mângăia în năcazurile noastre să ne arțăm și noi recunoștința, ce i-o datorim.

Deci la revedere!

T. Cr.

Casa românească dela expoziția regnicolară.

Brașov 18 Mai.

O mică odaie, cea mai din fund, a localului „Gewerbeverein”, unde a fost aranjată expoziția de industrie casnică — a înstăpănit și a cuprins toată drăgălașia acestei secțiuni a expoziției. Șira naturală ca velle culori ale motivele românești, executarea cu gust și artistică a acestora să stârnească gelozia rivalelor ei. I-a mers doar vestea! întrebați Viena, Berlinul, Parisul și toată străinătatea, care a avut prilej de a-și desfăta privirea la neîntrecutele țesături românești.

Iată un tablou — deși recunoscută că nici în parte nu-l pot reda — al acestei case românești:

Încă din luminoasa casă săsească — ceea ce în mare parte provine dela odaia în care e aranjată și în care predominază culoarea neagră pe alb — te ademenește, îți îmbată ochii și cere să te fure vicioșia colorilor vii — foarte variate și totuși de un aspect cât se poate de serios — ale unei odăi mai scundă, mai puțin luminoasă, din fund, de care numai ușa — deschisă — te desparte.

Fără să vreau, răpit parcă de un farmec, dau să intru în acea odaie, care aduce atât de mult cu casele orientale. O săsoaică însă mă prinde de mână:

— Poștește în odaia din stânga; e tot săsească.

țui aceste soiuri de ocupațiuni și distrații. Chiar legislatorii se văzură împinși să previe aceste excese.

Exemple aduse de istorie dovedesc însă totuși, că și pe vremuri, actorii mari obținură demnități și distincțiuni alese. Aristodem fu ambasador; Archios general, Aristonic senator.

Românii și stimau și îmbogățeau actorii cei reputați: Esop lăsa fiului său aproape două milioane, Rosciu avea venite anuale de zece de mii; Lucul îmbracă de repețe-ori pe toți actorii în purpură.

În cultul pentru artă, cei mai aristocrați tineri romani se amestecau printre actorii, declamau și recitau în teatre alături de dânsii.

Și erau neșpus de fericiți, dacă dobândeau aplauzele publicului. Celebru Cicerone mărturisește singur, că a petrecut atâta vreme în cercul amicilor săi Esop și Rosciu și că a învățat dela dânsii arta de a vorbi în public. Cest din urmă, deși era cavalier roman, continua meseria de actor.

Se știe, că Nero, acest nebul al

artei, murind era trist, nu ca împărat ci ca artist.

Opera datează dela anul 1594, când trei tineri italieni, uniți prin geniu, pasiunea artei și-a muzicii, au avut ideea de-a resuscita obiceiul antic grecesc, de-a cânta în ton declamator.

Adresându-se poetului Octavio Rucicini din Florența, acesta le compuse o dramă, pe care ei o numiră „Istoria Dafneic”. Muzica o făcu Pesi, cel mai celebru compozitor al timpului. Orchestra primei opere italiene se compuse din 4 instrumente. În această operă nu erau arii și recitativul ei ar fi azi grozav de monoton, aproape nesuferit.

După alții, autorul primei opere ar fi gentiloulul Cavaleri. Fapt incontestabil este însă, că cei doi papi din casa de Medici, Leon X. și Clemente al VII. au avut opere la curtea lor.

Se spune că cele dintâi femei, cari au apărut în opere, au fost cele din „Triumful amorului”.

În Franța a introdus acest gen nou cardinalul Mazarin.

Numele de opera, sau opera magna s-a dat de italieni pentru faptul, că în acest gen sunt reunite drama, melodia și dansul.

Cu renașterea spiritului omenesc și-a artei în general, s'a făcut și reînvierea artei dramatice și progresul enorm pe acest teren se învederează numai atunci, dacă aruncăm o privire în atelierele mucei necurmăte, pe care o desăfoară azi teatrele moderne.

Declamațiunea antică a fost înlocuită cu dicțiunea modernă, liberă de orice forme fixe, de orice prejudeciu. Desvoltarea rapidă a artei dramatice prin nemuritoarele opere engleze, germane și franceze — evoluția grandioasă a muzicii vocale și instrumentale — au împlins duhul omenesc către granițele unei împărății neprevăzute. Paralel cu acestea arta plastică și decorativă ne-au transpus într-o lume hotărnică cu minunea și cu visul.

Grünwald Albert

Fabrică de mobile
BRAȘOV, Strada Porții 33.

Asortiment enorm de mobile de prânzător, dormitor, salon și odăi de domni. Comande după desin. Prețuri eftine. Serviciu punctual.

O ascult — să-i fac voia — și trec în odaia din stânga. Negru pe alb... tot săsească, — deși unele obiecte prea imitau pe români. Trec în odaia de alături. O nu știu ce, căci — să fiu sincer — după port nu părea nici sâcșu, nici ungueraică — românească vedeam că nu e — fixa cu privirea o panglică de pe perete: roșu, alb, verde. Am priceput îndată: eram în casa, în care deși s'or fi dat multă simțință Ungurilor — prea puțin au putut espune. În general culorile sunt roșu pe alb, afară doară de un strai de pe pat, pe care — de sigur fără știere — erau culorile: roșu, galben, albastru.

Trec pragul ușii din dreapta și iată-mă — unde săsoaica nu se îndura să mă lase — în casa românească, aranjată după modelul caselor brăne. La intrare o românească plină de viață, cu furca în brâu își torcea caerul, iar față'n față cu ea, la fereastră, ce mai patru ochi — căci erau două conștinze — stau plecați pe firele de pe războiul și arătau streinilor vizitatori ce știu și ce pot mâinile româneșilor. La ce să privești? La ele sau la multi-culorile țesături de pe păreți, cari nu-ți dau pace ochilor? Varietate de motive românești împeschitate de vioiciunea atâtor colori și atât de bine conservate nu te lasă să crezi, că-ți scăzi privirea pe țesături atât de vechi — erau niște »zăvezi« de circa 100 ani, cari păreau numai de curând lucrate. »Culmea« — o rudă dusă pe deasupra ușii și fixată în cei doi pereți de vis-a-vis — îi încarcă cu minunate cusături și țesături — hărnicia femeii, cum îi zic brănenii — dar mai ales cu cămeși femeiești, pe cari »joacă fluturii și pulc de diferite colori. Câteva ștergare de pe culme, sunt de toată splendoarea.

Astea-s țesături borangic în borangic, ștergare de piatră, de să le spargi cu limba — își zise brăneanca din ușă, privind mândră la »comoara de ștergare.«

În altă parte a odăii, pe un pat stau expuse alte țesături, cari nu te lasă să treci, fără să le admiri. În deasupra patului în colțul odăii e fixat în grindă »prepeleagul«, un cârlig, de care atarnă cojocul, căciula și cureaua țănuțată a gospodarului. Cu o înfață rară și foarte dragă în creșterea în lemn sunt »păpușarele«, cu cari brănenii presează diferite figuri în cas. O măciucă ferecată în fer, lucrată de mâna unui cloban, care a trăit acum vre-o sută de ani, păzește intrarea, stând răzimată lângă ușă. Aș face o mare greșală să trec cu vederea admirabila mobilă, preștată după modelele de creșterii »Comșa« din Bucovina (Cămpulung). Pe o masă lucrată după aceste modele o farfurie plină cu ouă încriștite în diferite figuri: »coarne berbecului«, »calea rădăciță« etc. a făcut pe mulți să rămniască la ele.

În sfârșit — ca să isprăvesc — trebuie să trec cu vederea atâtea și atâtea lucruri, nu mai puțin interesante și tot atât de artistic și cu gust lucrate.

Exclamațiile de admirație: »wunderschön« și »gyönyörű«, ce le-am auzit din gura vizitatorilor streini, îmi sunt cei mai buni martori că n-am privit expoziția cu ochiul prea românesc și că în cele scrise am fost cât se poate de neprecupat.

Amintesc de încheiere, că între vizitatorii expoziției au fost și dl prof. Tzigara Samurcșiu, dl Mantu, dl Kalinderu și dl prof. Dr. Gr. Maier din România.

De sine înțeles, că frumoasa reușită a expoziției, avem s'o mulțumim în primul rând dănelor din comitetul Reuniunii femeilor noastre, cari în frunte cu d-na prezidentă M. B. Baiulescu au desfășurat atâtea gust la aranjarea casei țărănești. Aceiași merit îl au și d-nii Victor Pușcariu preot și dl inv. Runcescu, cari au aranjat admirabile obiecte de industrie de casă aduse din Bran.

Rip.

Impresii dela Concert.

Brașov, 17 Mai n. 1912.

— Urmare. —

Cine vrea să răză odată dela bierlele inimii, acela să roage, la o veselie, pe maestrul Dima să-i citească scrisorile lui Coccoș — aceste modele de precizie de stil, de logică a frazei, de gândire cristalină.

Mi permit să atrag atenția d-lui Caragiale asupra acestor mărgăritare literare.

Să vedem însă, ce spune gazeta nemțească despre concertul nostru de Miercuri?

Spune, că »acest concert a fost unul din cele mai frumoase ale sezonului. Un program distins, predare strălucită și last not least un public numeros și select.

Nu mai într-o seară ca asta și a ătura de-așa o punere în scenă și-se înderează cât de imposibil ar fi un concert serios la »mese întinse«.

Seara de Miercuri a fost expresia unei societăți foarte educate și culte, pe câtă vreme seriile noastre de concert pline de zângănit de pahare, pe cari le-aranjase reuniunea germană, ca formă păreau niște ambiții nedemne de băutori de bere (Bierphilister). În privința asta noi putem învăța mult dela conlocutorii noștri Români. Mai pesus de toate ar putea învăța societatea noastră cum se prețuesc și ajută năzuințele însoțirilor obștești.

Reuniunile noastre de cântări pot aștepta cu dreptul dela cetățenii săși ai orașului nostru, ceea ce reuniunea românească cere, ca de sine înțeles, dela inteligența românească.

Toate operele reprezentate (pe Domide îl critică însă prea aspru și poate pe nedreptul nota trad.) au fost înconunate de toată lauda. »Popa și iganilor« lui Schumann, corul lui Beethoven din »Ruinele Atenei« și fragmentul »Loreley« din Mendelssohn au fost executate »mcdel«.

Micul cor a desfășurat atenție, disciplină bogată, mare siguranță și liniște. Maestrul Dima trebuie felicitat pentru aceste prestațiuni.

Cântăreața, care s'a dat concursul, d-na Triteanu, nu ne este străină. Îi cunoaștem bogatele aptitudini, marile mijloace ale glasului, și știința muzicală. Predarea ariei de concert atât de dificilă și de minunată alui Beethoven, a fost desigur culmea delicioasei seri.

Vedeți dar, iubii cetitori, că atât presa ungurească, cât și cea nemțească sânt de aceeași păreri, neavând decât cuvinte măgulitoare pentru prestațiunea corului, a orchestrei, a cântăreței d-na Veturia Triteanu și a iubitelui nostru dirigent George Dima.

Bineînțeles, că și minoritatea publicului nostru este de acord cu glasul presei străine. Majoritatea se știe că n-are păreri proprii, ea este ecoul fidel al unor păreri împărțite de câțiva competenți sau necompetenți.

Mărturisesc cu plăcere, că pentru mine a fost o surprinză neașteptată masa destul de însemnată a publicului care a participat la concert.

Pe semne, că indiferența clasii noastre intelectuale și a celei mijocii, față de manifestările artistice este în continuă scădere. Lumea noastră începe să înțeleagă, că are datoria să sprijinească și arta proprie nu numai teatrul Bauer, teatrul Komjathy, cinematrul Apollo și Elite — ci și concertele și teatrele românești.

Scepticismul tipic brașovenesc trebuie să-se curme, când e vorba de-o întreprindere artistică de întâia mână, cum a fost bunăoară și acest concert din urmă.

Prejudiciile întinse și micile ambiții jignite ale celor ce susțineau »producțiunile la mesele albe și pline de pahare și sticle« trebuie să-se contenească, când e vorba de artă și nu de lăutari, sau cabareți.

Energia domnului Dima a triumfat. El nu s-a lăsat »capacitat« și a susținut punctul său de vedere, că arta trebuie să aibă respectul și evlavie privitorului. Stomacul și gâttelejul său tacă, când vorbește Beethoven sau Mozart.

Prin ținuta solemnă a debutanților și a publicului, iată, am stors admirațiunea sașilor și angurilor, cari ne prezintă ca pildă de urmat.

Principiul concertului, fără mese albe în sală, a izbutit după luptă strajnică. Va mai trebui să războască »sânt principiu. Anume acela, că nu tot ce e românesc e artă și nu orice artă străină, poate fi preterată, când e vorba de un concert.

S'au găsit anume o seamă de domni »naționalisti« cari au crezut că e bine să critice materialul concertului, deoarece afară de compoziția d-lui Domide, celelalte toate erau streine.

Acești domni nu-și dau însă seamă și nici că cunosc sârăcia desăvârșită de bucăți muzicale pentru un »concert mare«, de carea pățimim noi Români. Măstru Dima este fără doar și poate un mare artist. El bine, nu-i poți cere Românilui Dima să compromită pe artistul Dima.

Dar afară de asta, să se știe, că d-l Dima a cântat și rescântat toate compozițiile românești mai de dai

Doamne, cari peste tot pot încăpea în repertoriul unui concert în Brașov, unde avem un public ales unguresc și săsesc în fața căruia nu poți cânta de-o pildă »Aseară'n grădina«, »Apa trece pletrile rămân« sau »Aulo« pe lângă cari poți trage un chef, dar încolo... s'o lăsăm incurcată!

(Va urma).

ȘTIRI.

— 5 Mai 1912.

Ravagiile pricinuite de orcanul de Luni în comitatele Murăș-Turda, Solnoc-Dobâca și Cluj sunt grozave. Pagubele pricinuite se urcă la peste 2 milioane coroane. Maj. Sa Monarhul primind raportul primministrului a dăruit din șatula sa privată suma de 80.000 cor.

După știrile mai nouă s'a denslăntuit alaltaeri asupra ținuturilor Komorn, Maria-Teresopol, Raab, Gran și Kiskunhalos un nou orcan însoțit de grindină. Grădiunile de pometuri și sămănăturile au tot în mare parte nimicite. Numeroși pomi au fost destrădăcinați și numeroase acoperișuri de case au fost distruse.

Un tren vicinal de persoane, care circula între Nagyszőlös și Dolha, a fost răsturnat alaltaeri de furtună în adâncime. Sunt 20 răniți.

Despre moartea regelui Danemarcei s'ose următoarele amănunte din Hamburg: Joi dimineața regele Danemarcei a fost lovit cu un drapel danez. Regina înconjurată de copii săi a multămit cu emoțiune coloniei daneze și autorităților din Hamburg pentru mângâierea dată cu prilejul durerii ei. Cosciugul regelui a fost apoi pornit spre gară. Cosciugul a fost pus pe un catafal într'un vagon special. La amiază trenul special aducând corpul regelui Frederic a sosit la Travemünde. Principii Gustav și Harald, ofițeri marinei au depus Joi cosciugul pe bordul vasului »Danebrog« pe care s'au urc-ți și regina mamă, marea duce de Mecklenburg Schwerin, luând drumul spre Copenhaga.

Prințul Ferdinand — conducător de automobil. Prințul moștenitor Ferdinand a dat Mercuri examen pentru a obține carnetul de conducător de automobil. În automobilul condus de prințul Ferdinand au luat loc d. l. Mitilineu, prefectul poliției Bucureștilor și un d. inginer membru al comisiei de examinare a șoferilor. Prințul a condus mașina sa pe bulevard, pe calea Victoriei, pe Lipsani, pe calea Călărășilor. Prințul a fost proclamat reușit la examen și va căpăta brevetul. Se știe, că prințul Carol a dat acum două luni același examen la care a reușit de pe atunci și, cum se vede, înaintea tatălui său! În cursul săptămânei viitoare principesa moștenitoare Maria va trece și dânsa acest examen.

Un puternic incendiu a izbucnit alaltaeri dimineața la sonda cu No. 2 a societății »Colombia« și sonda cu No. 3 a soc. »Concordia« din Moreni (România). Mastru sondor Iosif Uncevic și sondorul I. Năstase, se dusesse să stingă lumina electrică de la sonda cu No. 2. În acest moment din cauza unui circuit puternic gazele au explodat incendiind cele două sonde. După scurt timp incendiul s'a comunicat și la sondele societății »Româno-Americană«. De asemenea au fost incendiate cazanele de depozitare a țițeiului, în cari se aflau depozitate peste 600 de vagoane de țiței. Au ars până acum patru sonde în lucru ale soc. »Româno-Americană«, producând o pagubă de 40.000 lei; Sonda No. 2 a soc. »Concordia«, ale cărei pagube nu se pot preciza fiind colosale și sonda No. 1 a soc. »Colombia« producând o pagubă de 20.000 lei.

Pentru localizarea incendiului au sosit la fața locului câteva batalioane de pioneri. Deși vântul puternic, care a contribuit foarte mult la întinderea focului, a stat, — totuși toți inginerii și directorii de schele sunt consternați și așteaptă ca nu cumva vântul să reincape și să sufle în direcția, în care ar putea întâlni noi sonde, căci de jur împrejurul sondelor arzând în acea regiune sunt peste 100 de sonde, producându-se astfel pagube de sute de milioane.

Cei doi nenorociți surprinși de flacări, Iosif Uncevic și I. Năstase au fost internați în spitalul din Moreni, unde și-au dat sufletul.

M. S. Regele s-a interesat despre această groznică catastrofă și a cerut d-lui ministru de interne C. Arion, să-i trimită imediat un raport amănunțit despre tot ce s-a petrecut și despre pagubele produse.

Cununie. D-goara Susana N. Drăgoiu și d-nul Gheorghe A. Moldoveanu anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, care se va săvârși Duminecă, în 19 Maiu st. n. 1912, în biserica gr. or. rom. din Poiana-măruului.

De vorbă cu spiritul lui William Stead. În cercurile spiritiste din Paris domnește mare emoție: spiritistul Girod pretinde că a vorbit cu spiritul lui William Stead, mort în catastrofa »Titanicului«, și că Stead i-a dat răspunsul la o scrisoare, pe care o primise de la Girod înaintea plecării. De asemenea i-a dat amănunte asupra catastrofei. Apoi l'a asigurat că în curând va izbucni un nou războiu ruso-japonez, la care va participa și Franța. De asemenea va izbucni o revoluție în Anglia, care se va proclama republică. Stead era spiritist și spiritul lui declară că în momentul catastrofei el făcea tocmai experiențe de spiritism cu câțiva voiatori.

Aviatorul Vedrines, care a fost grav rănit în urma unui accident, a părăsit ieri spitalul și s'a internat într'un sanatoriu. Aviatorul a declarat prietenilor săi, că imediat ce se va face bine, va întreprinde noulu sboruri. Așa va lua parte la circuitul Madrid-Paris, și speră că va câștiga premiul întâi. Va sbrua cu un monoplan mic, care va percurge pe oră 100 km. Va lua parte apoi la două concursuri de durată, dintre care unul este Paris-Madrid-Fez cu o singură etapă pe insulele Canare.

Ancheta asupra catastrofei »Titanicului«. În ședința de Mercuri a comisiei de anchetare a naufragiului lui Titanic, au făcut mare senzație depunerile căpitanului și ofițerilor vasului »California«. Căpitanul a declarat că în dimineața zilei fatale era în comunicație cu Titanic, căruia i-a comunicat că la depărtare de jumătate de oră a fost zărit un ghetar uriaș. Peste noapte a zărit luminiile unui vapor, dar nu a crezut un moment că e Titanic. Unul din ofițeri a declarat că a anunțat căpitanului semnalele de alarmă, pe cari le primise dela acel vapor. Semnalele au fost date cu lumină albă, ceea ce e semnul celui mai mare pericol. Căpitanul nu le-a dat însă nici o atenție și s'a dus la culcare. Semnalele de alarmă repetându-se, căpitanul a fost trezit. El nu le-a băgat însă nici de data aceasta în seamă și a dispus ca vaporul să-și continue drumul.

Știri mărunte. Cu începere din 20 Mai a așestui an se vor pune în circulație noi piese de argint, de câte 2 cor.

Alaltaeri a avut loc în Bichișciaba desvălirea pietrei sepulcrale a lui Andrei Achim. Pe monument se citește următoarea inscripție: »Ridicată de familia iubitoare și poporul în veci recunoscător martirului drepturilor poporului. De și trupu-i e mort, spiritul lui trăește și va trăi în veci în noi.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Expoziția regnicolară a fost vizitată ieri, alaltaeri și astăzi de o mulțime de oaspeți și trebuie să recunoaștem că vitele, cai și paserile de casă expuse au fost mult admirate de vizitatori. Ele ne dau o dovadă nu numai despre bunăstarea compatrioților noștri sași, ci și despre creșterea rațională a vitelor lor. Expozanții români am găsit de tot puțin, icicolea câte-un cal sau vită a unui stupar de-al nostru, ceea ce însă să nu ne suprinadă, căci compatrioții noștri sași au fost la aranjarea acestui expoziții »regnicolare« atât de »circumspecți« încât au »monopolizat« aproape cu desăvârșire. Regretăm acest lucru, căci la o expoziție a țării, ajutată de stat, comitetul aranjator și de premiare, în care n-a fost ales nici un Român, a căutat să scoată la iveală aproape exclusiv producțiunea și cultura sașilor ignorând celelalte naționalități, cari, deși nu se pot mândri cu aceeași bogăție și producțiune în ce privește creșterea și soful vitelor, totuși ar fi putut espune esemplare destul de frumoase.

Dar să nu recriminăm. Expoziția a fost în orice caz deamă de vizitat. De regretat este numai, că din cauza prețurilor mari nu s'au prea găsit cumpărători. Precum aflăm, mulți dintre oaspeții din România, cari au venit să cumpere vite, s'au abținut dela cumpărături din cauza prețurilor mari. Cu totul s'au împărțit 185 premii în suma de 18.900 cor. dintre cari 96 pentru vite (12.570 cor.) 32 pentru porci (2310 cor.), 24 pentru caș (1.700 cor.), 21 pentru pasări de casă (1000 cor.), 6 pentru oi și 6 pentru iepuri de casă. Medalii de aur s'au distribuit firmelor Schiel, T'utsch și Gärtner.

Casa țărănească română va fi vizitată mâne, Duminecă — pre-cum suntem informați — de Arhiducele Leopold Salvator, care sosește astăzi la Brașov pentru a face inspecția regimentului de artilerie.

Ajutoare pe 1912 pentru ucenicii meseriași români plasați în Brașov. Comitetul »Asociațiunei pentru sprijinirea ucenicilor și sod. rom. meseriași din Brașov«, împarte pentru anul 1912 mai multe ajutoare ucenicilor meseriași, ce-l are sub scutul său. Cererile pentru aceste ajutoare trebuie adresate comitetului și au să se predea până cel mai târziu în 5 Iunie st. n. a. c. d-lui Dumitru Haller, cassarul Asociațiunei, în str. Orfanilor Nr. 3, între oarele 3—5 p. m. din orice zi. La cerere trebuie alăturat: contractul și un atestat dela măstru despre purtare. Ucenicii, cari au avut ajutoare în anul 1911 — dacă mai reflectează la ele, — încă trebuie să-și înainteze cererea, dar fără alte documente. Vor fi preferați, cei cari cercetează regulat oarele de catehizație. Brașov, 17 Mai n. 1912. — Petru Pop, prezident.

Concediul soldaților pe timpul secerișului. Din partea magistratului orașului primim spre publicare următoarele: În urma ordinului circular al ministerului reg. ung. de honvezi Nr. 4483/910 pres. o mare parte din feciorii activi ai armatei c. și r. se concediază pe timpul secerișului pe trei săptămâni de zile spre a da ajutor la lucrările de seceriș. Excepțiune fac numai feciorii dela arma cavaleriei și a artileriei de câmp. Concediul trebuie cerut de înșiși soldații, în persoană, când se prezintă la raport. De altmintrelea condițiunile mai detaliate referitoare la obținerea concediului se pot ceti în secțiunea militară a magistratului orașenesc în toate zilele dela 8—12 a. m.

Camera advocațională din Brașov își va ținea adunarea generală Duminecă în 19 I. c. la oarele 10½ în sala 93 a palatului de justiție. În același zi la oarele 9 se va ținea și adunarea generală a secțiunei Brașov a uniunei regnicolare a advocaților.

Elite Proiectograf în hotel Europa. Luni și Marți în 20 și 21 Mai va avea loc următorul program: Secretul soției mele (senzație originală, 800 m.) Ochiul nou (humor). Din viața modernă a Parisului (vedere extraordinară). Fata pierdută (mare dramă socială în 3 acte, 2000 m. Cei trei fericici (humoristic 600 m.)

Concert în chioscul dela promenadă. Sâmbătă și Duminecă la 4 ore p. m. va concerta orchestra lui Roth Albert în chioscul dela promenadă »Bellevue«.

Muzică la promenadă. Luni la oarele 5½ concert la promenada de jos.

Restaurantul Suciu. Atragem atențiunea publicului românesc asupra restaurantului Suciu, aflător în partea cea mai frumoasă a Brașovului, pe promenada de jos, aproape de centru. Restaurantul este locul de întâlnire al Românilor din Brașov și jur. Mâncări și beuturi bune și cu prețuri ieftine.

Să contribuim la fondul »Iarștarilor români din Ungaria! Incețdar este a se trimite la adresa Organizațiunei de credit și economii »Ardeleana« în Orăștie — Szászváros.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branisco & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Heinric Lang
Atelier fotografic artistic
BRAȘOV,
Strada Porții 52
Telefon 443.
Specialist în fotografii de copii la minut. Fotografii în grupe pentru societăți, școli și familii.
Tablouri și albume.
178, 15—40.

M. NEUMANN

Fondat la 1845.

TAILLEUR.

Furnisorul euștii imp. regale și cameriale.

Vestminte pentru domni, băeți și fete, gata și la comandă

BRAȘOV.

3 1/2 MILIOANE COROANE!

poate câștiga fiecare cumpărător următoarele lozuri:

1. Obligațiune de câștig cu premie covertită dela **BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ.**
1. Obligațiune de câștig cu premie dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie.
- 2 lozuri Sanatorul Regina Elisaveta.

12 Trageri anuale și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octombrie, 25 Octombrie, 1 Noiembrie, și în 27 Decembrie.

Câștigurile principale:

Cor. 1.000.000.— 500.000.— 400.000.— 300.000.—
2 câștiguri de 200.000.— 100.000.— și 75.000.— etc
Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă **48 rate lunare a 10 coroane.**

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată Seria, Numărul și Litera lozurilor vândute, pe baza căreia va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. După fiecare trageră controlăm punctual toate lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și intrucât e posibil chiar și telefonice st. noștri cumpărători. — Rata primă e mai bine a ni se trimite prin mandat postal pe a cărui coupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. — Spre a ni se putea trimite ratele viitoare gratis fără porto și alte spețe postale, rimitem fiecărui cu ocaziunea estradării Listei de rate și cercuri postale. — Toate eventualele câștiguri se esplatează în bani gata la Cassa noastră.

Nici un moment să nu trăgănați cu comanda...
NOROC FĂRĂ SFÂRȘIT ȘI FĂRĂ NICI UN RISIC.
Ori ce pierdere este eschisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. — Toate comenzile sunt a se adresa către

Ustredna Banka Ucastinny Spolok,
Budapesta, VI. Váci-körút 31.

1-5

Extraordinar de important!

Am onoarea a face cunoscut Onor public, că după ce am cumpărat o cantitate mare de mărfuri în **partie**, sunt în poziție, ca hainele mai jos notate, să le dau cu prețurile următoare:

- 1 Costum croială americană, lână curată 25 și 28 c.
- 1 Pardesiu croială americ. lână curată 20 și 30 c.
- 1 Pardesiu croială americană lână curată, pentru băieți 16 și 20 c.
- 1 Costum pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 5-16 c.
- 1 Pardesiu pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 12-15 c.
- 1 Pelerină pentru bărbați din păr de cămilă 12-15 c.

Colorarea hainelor este modernă, ieftină tatea și durabilitatea esclude oricare concurență.

Totodată cu onoare aduc la cunoștința Onor dame, că mi-a sosit în cele mai moderne culeri

Novități de primăvară și vară

și adică: Raglone, Jachete, Costume, matinerii, jupoane și biuze, în mare și bogat asortiment.

Principiul meu în despărțământul acesta este serviciu solid și punctual.

Zace în interesul propriu al fiecăruia ca să-și acopere cele trebuincioase dela mine până durează provizia.

Rogându-mă de sprijinul prețios semnez

Cu toată stima

ASCHER I.

Brașov, Târgul inului Nr. 26.

Linia Holland-America, Rotterdam
Societatea de vapoare pe acții a liniei Holland-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Mers săptămânal al vapoarelor între

Rotterdam-Newyork
Kanada.

Cancelaria: Budapest VII, Nefelejts utca 47.

Magazin de concurență,

Strada Porții Nr. 59, vis-à-vis cu hotel „Coroană“.

Puteți cumpăra cu prețuri ieftine și fixe: dantele panglice, broderie, couverte pentru pat, covoare, ciorapi, albituri, baste, umbrele de soare și ploaie, bastoane, cravate, corsete a-grafe, perii de dinți, săpunuri și parfumuri.

Cu stimă:

Adolf Rozenfeld.

25.—

Pentru sezonul de primăvară și vară 1912.

În atenția On. public cumpărător.

Am onoarea a aduce la cunoștință, că din cauza renovării Magazinului meu, primesc comenzi pentru haine bărbătești din depositul meu de stoffe englezești lucrate după cel mai modern fason, cu prețuri foarte ieftine.

Poftiți a folosi această ocazie căci prețurile ieftine durează numai timp scurt.

Serviciu punctual

Rugăm se fiu onorat cu comenzi câte de mult semnez cu stimă

Kosa Albert

Magazin de haine Brașov Str. Mihail Weis Nr. 6.

Bani multi pot câștiga

agenți locali, cari vizitează pe clienți, și posedă linia germană și maghiară. Se angajează ca provizionare pentru vânzarea perdelelor de ferestri din fabrica noastră. Câștig lateral bun. Mostre franco! Corespondență în limbile germană, maghiară, serbo-croată, cea și italiană.

Vereignete Rouleaux, Jalonsien.
Fabriken I & E. Glük. Königsberg
a. d. E. Böhmen.

1-3

În prăvălia de delicatose I. G. Eremie se caută pentru sezonul de vară o

calfă

care se posedă cele 3 limbi ce să cer.

I. G. Eremie.
Brașov.

Compagnie generale Transatlantique

Linia franceză

Circulație regulată directă de Vapoare viteză mare

Havre-Newyork

și **Kanada**

Birou: Budapest, VII.,
Baross-Platz 15.

1-35.

Atențiune!!!

„BRAȘOVIA“,
vă apără vă conservă, ajută!

„BRAȘOVIA“,

e bun formator de sânge, întărește, și nutrește corpul omenesc slăbit neputincios, lipsit de putere la muncă și mare.

„BRAȘOVIA“,

face corpul omenesc rezistător, îmbunătățește nervii atacați, încetează ritațiunile nervoase, simțirea reafectivă în general, dă bucurie de trai.

„BRAȘOVIA“,

ungește viața omenescă, înaintează schimbarea stoffelor în corp face apetit.

„BRAȘOVIA“,

apără contra tuturor boalelor, e un eminent ajutor pentru Reconvalescență.

„BRAȘOVIA“,

e neîntrecut în buna sa folosință.

Se capătă în Brașov (Brassó) la: K. de BENKNER Strada pe tocile 22.

În farmacii, drogerii etc

Prețul unei sticle 2 coroane.

La comenzi externe pentru porto încă 40 fileri.

SFATȘI AJUTOR!

pentru cei ce sufer de Indigestiuni, acraală de gât, constipație, dureri de stomac, împănate cu sfârșite să folosească

BRADY

Picături de stomac, așa numite MARIAZE și

Nu cumpărați imitații, falsificări de picături veridice sunt cu marca de autenticitate, subscrise C. BRADY și pachetate în hârtie roșie.

Se capătă în farmacii, cu preț de 90 bani și 1 K 60 bani. 6 sticle cu 5 Cor. 40 bani și 3 sticle duble cu 4 Cor. 80 bani trimite franca produsentul
C. BRADY, farmacia „König von Ungarn“
Wien. 1 Fleischmarkt 2 Depot 5.

O calfă

de lăcătuș mai în etate, care se pricepe și la apaducte **astă** imediat aplicare la

Alfred Widmann,
măestru lăcătuș.

Brașov, Strada Castelului Nr. 51.

Aviz!

Aduc la cunoștința Onor. public din Brașov și din împrejurime, că m'am reintors din voiajul meu de târguială din Viena sezonul de primăvară și vară și am adus

Modele de pălării de dame din Viena și Paris

și sunt în stare a vinde cu prețurile cele mai moderate. Totdeauna avem un bogat asortiment de Pălării în magazinul meu. Pălării vechi prelucrez pe formele cele mai moderne cu prețuri ieftine. Asemenea se găsește Pălării de (—) dolii totdeauna gata. (—) Rog pe Onor. Public a sprijini și a vizita magazinul meu.

Cu deosebită stimă:

La pălăria parisiană.

Brașov, Strada Porții 25 (Casa Fleisă)

Duminică în 19 a lunii curente

va fi deschiderea

Grădinei cu restaurant Nr. 5

din nou foarte frumos restaurată, cu concert a capelei orașanești.

Intrare liberă.

Mâncări și beuturi bune, serviciu solid și cu atențiune. De o cercetare numeroasă se roagă.

Peter Colban

1-3.

Restaurateur.

Ocazie splendidă

de a cumpăra obiecte de aur și ceasornice.

Din cauza strămutării magazinului meu în Târgul grăului Nr. 9. vând toată marfa cu preț foarte ieftin.

Cu stimă

H. Ostersetzer,

magazin de obiecte de aur și ceasornice.
Brașov, Strada porții 16.